

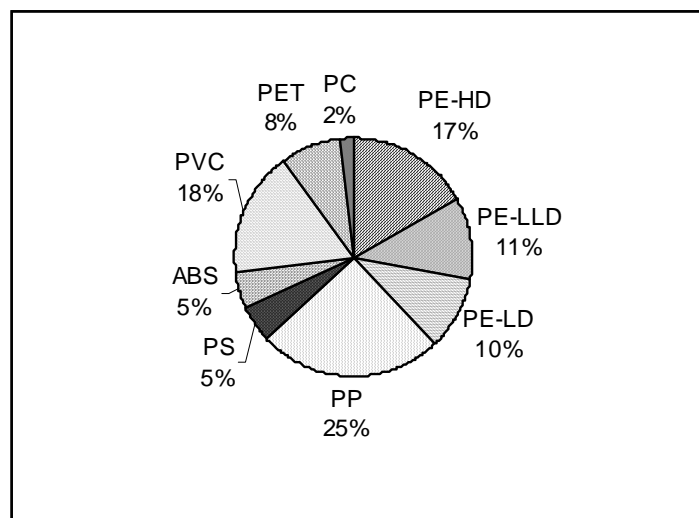
Kilábalás a válságból

Biztató hírek jelennek meg arról, hogy a válság mélypontjából a műanyagipar ismét felfelé kapaszkodik. Az elemzők véleménye egységes abban, hogy az elmúlt két év visszaesését a műanyagipar várhatóan csak több év alatt képes kiheverni.

Tárgyszavak: műanyagipar; válság; elemzések; műanyag-alapanyagok; piaci adatok; régiók.

A válság hatása a műanyagiparban

A Vegyipari Piaci Szövetség (**Chemical Market Associates CMAI**) elemzése szerint a világ műanyagtermelése az előző évihez viszonyítva 2009-ben 8%-kal 176 millió tonnára esett vissza. A termelés megoszlásáról az 1. ábra tájékoztat.

1. ábra Standard műanyagok termelésének megoszlása a világon 2009-ben polimerfajták szerint (összes termelés =176 millió tonna)

A csökkenést nemcsak a visszafogott kereslet okozta, hanem a fajlagos anyagmegtakarítások is közrejátszottak. Ugyanis a megelőző években kialakult magas árak hatására a fogyasztási cikkek csomagolóanyagainak műszaki jellemzőit a gyártók jelentősen csökkentették. Növekedett továbbá a környezetvédők támadása a műanya-

gokkal szemben. *Az elmúlt két évben elszenvedett visszaesést az ipar várhatóan csak több év alatt képes kiheverni.* A piac újraélénkülésének fő haszonélvezői az ázsiai és a közel-keleti országok lesznek, ezekben a térségekben ugyanis a poliolefingyártó kapacitásokat 8,2 millió tonnával bővítik. A közel-keleti térségből várhatóan jelentős export irányul Európába, amelynek hatására itt a ma még nem túl jelentős import számottevően megnő. *A közel-keleti térség PE gyártóinak részesedése a világpiacon 2014-ben eléri a 18%-ot, a PP gyártóké 13%-ra nő.*

2009 és 2011 között a világ PP gyárainak nettó kapacitása 4,77 millió tonnával nő, és ennek hatására kínálati felesleg jelentkezik, és csökken a kapacitások kihasználása és az ágazat jövedelmezősége.

Németország

A gazdasági válság a német gazdaságot is sokszerűen érintette: a konjunktúra-index 2009 áprilisában az előző évi 111,42 pontról (2000. év = 100) 103,93 esett vissza.

A Német Statisztikai Hivatalnak és a Német Műanyag-feldolgozó Vállalatok Szövetségének (**Gesamtverband Kunststoffverarbeitende Industrie; GKV**) tájékoztatása alapján 2009-ben az ágazat forgalma az előző évihez viszonyítva 14%-kal csökkent, 45,8 Mrd EUR-t tett ki, a termékek tömege 11%-kal esett vissza. Vagyis az árak csökkentek, amit az év első felében érvényes alacsonyabb alapanyagárak még elviselhetővé tettek.

A **PlasticsEurope Deutschland** szerint 2009 utolsó hónapjaiban a piaci helyzet némileg javult. Az Európai Műanyagipari Piackutató Csoport (**Plastics Europe Market Research Group; PEMRG**) 25 országból gyűjtött adatokat elemezve megállapította, hogy a műanyaggyártás szeptemberben 0,7%-kal, októberben 2,1%-kal, novemberben 2,6%-kal, decemberben – kissé lassabban – 0,8%-kal nőtt. Ettől némileg mérsékeltebb ütemben emelkedett a műanyag-feldolgozó ágazat tevékenysége, illetve a feldolgozó gépgyártás is.

A válság különösen az autó-, illetve az elektromos és elektronikai ipar számára műanyag alkatrészeket gyártó vállalatokat érintette, forgalmuk értéke 20%-kal, mennyisége 8%-kal csökkent. A szektoron belül az élelmiszerek és egyéb fogyasztási cikkek csomagolóeszközök gyártóit a válság az átlagosnál kisebb mértékben, az egyéb területeken alkalmazott termékek gyártóit ennél súlyosabban érintette.

A közben bevezetett konjunktúrajavító intézkedések hatására élénkülő építőipart és az exportot az átlagosnál kisebb mértékben, 8%-kal, a háztartási cikkek, a sportszerek, a szabadidőcikkék és a gyógyászati termékek árbevétele az átlagosnál nagyobb mértékben, összességében 16%-kal csökkent.

Az export, ezen belül különösen a közép- és kelet-európai országokba irányuló kivitel a hazai forgalomnál nagyobb mértékben esett vissza. Az ágazat egyes szakértői szerint a jövőben főképp a belföldi piacokra indokolt a fejlesztéseket összpontosítani, mások azonban a világpiacon tapasztalható lehetőségek terén látnak kedvezőbb lehető-

ségeket. Kína és India 2015-ig exportjuk megháromszorozását irányozták elő. A német műanyag-feldolgozó iparnak is hasonló grandiózus célokat kell kitűznie, hiszen a globalizáció mindenki számára további lehetőségeket kínálhat.

Az ágazatban foglalkoztatottak száma 2009-ben csupán 1,3%-kal csökkent, 285 ezer főt tett ki. Az elemzők szerint ez részint a rövidített időben dolgozók jelentős arányára vezethető vissza, továbbá arra, hogy a *vállalkozók érdekeltek a szakképzett alkalmazottaik további foglalkoztatásában*. Erősíti magatartásukat a munkaerőpiacon megfigyelhető irányzat, amely szerint csak jelentős ösztönzéssel és a szakképzés fejlesztésével lehet a várható igényeket kielégíteni. A jövő lehetőségeit jelzi, hogy a vállalkozások száma 1,3%-kal 2875-re nőtt. A GKV a szakképzés szervezése érdekében javaslatokat dolgozott ki (Kunststoff-Ausbildungsinitiative, KAI). Ennek első kézzel fogható eredménye, hogy az októberi K'2010 kiállításon a tanulókat megismertetik a műanyagipar kínálta lehetőségekkel, abban a reményben, hogy vonzó lehetőségeket tárnak fel a hivatást keresők számára.

2010 első negyedében Németországban jelentős javulás következett be, az *index az előzetes adatok szerint 108 pont fölé emelkedett*. Főképp az ipari tevékenység (a beruházási javak, az alapanyagok – ezen belül a petrokémia termékek és a műanyagok), továbbá egyes feldolgozó ágazatok, pl. a műanyag-feldolgozó ágazat eredményeinek erőteljes növekedésének köszönhető a piaci helyzet javulása. A gazdaság más ágazatai, különösen a szolgáltatások terén a kibontakozás mérsékeltebb ütemű, ami a lanyhább belföldi keresletre, ezen belül pl. a munkanélküliség jelentős arányára vezethető vissza.

A GKV évente kérdőíven kérdezi meg a vállalatok szakembereinek véleményét az ipar helyzetéről, várható eredményeiről. A megkérdezettek 63%-a szerint 2010-ben forgalmuk várhatóan növekedni fog, csak 9%-uk számolt további veszteségekkel. A vállalatok 48%-a szerint élénkül a külkereskedelmi forgalom.

A GKV elnöke azonban óvott a túlzott optimizmustól, a kereslet növekedése számos buktatót rejteget. A fejlődés egyik további feltétele a *termelés finanszírozása*, márpedig ezen a téren megszorításokra kell felkészülni. A vállalatok a válság miatt nehéz pénzügyi helyzetben vannak, és bizonytalan hatásokkal járhat a rövidített munkaidőt engedélyező szabályok megváltoztatása.

Az ágazat fejlődésének és fejlesztésének fontos feltétele a műszaki tudás és a kutatómunka eredményessége, az *újdomságt teremtetés ösztönzése*. E törekvések feltételeinek megteremtése a politika feladata. Ezen belül hangsúlyozottan a képzés és továbbképzés gazdasági feltételeinek biztosítása, a bürokratikus akadályok elhárítása, a kutatás és fejlesztés támogatása.

A kilábalás első jelei a multinacionális vállalatoknál

A **Dow**, az **ExxonMobil** és a **BASF** műanyaggyártó ágazataik piaci helyzetéről 2010 első negyedévre vonatkozó tájékoztatóinak egybehangzó állítása, hogy az előző év azonos időszakához viszonyítva vállalataik jövedelmezősége jelentősen javult, és gyakorlatilag a 2009 év eleji szintet érte el.

A Dow Európában, Közel-Keleten és Afrikában együttesen 35%-kal, Észak-Amerikában (rövidítve: EMEA térség) 27%-kal, világviszonylatban 33%-kal növelte eladásait.

A járműipari alkatrészek gyártására alkalmas műanyagokat és elasztomereket is magában foglaló termékcsalád (*Performance Systems*) értékesítésének értéke 41%-kal, mennyisége 27%-kal, átlagára 27%-kal nőtt. A kábelek és huzalok, továbbá az építőiparban és az infrastruktúra területén alkalmazott műanyagok iránti kereslet ennél méréseltebb volt. A standard műanyagok forgalmának értéke 49%-kal, mennyisége 5%-kal, az átlagárak 44%-kal haladták meg az előző évit.

A jelentős sikerek különösen a poliolefinnek piacán jelentkeztek; a polikarbonát, a kompaudok és a keverékek iránt elsősorban az EMEA térségeiben bővültek az értékesítési lehetőségek.

A BASF jövedelme 2010 első negyedében (EUR paritáson) Európában 12%-kal, Észak-Amerikában 47%-kal; Dél-Amerikában Afrikában és Közel-Keleten 33%-kal; Ázsiában és a csendes óceániai térségben 77%-kal nőtt. A vállalat műanyag gyártmányainak értékesítése már 2009 elejétől folyamatosan javult, 2010 első negyedében pedig jelentősen meghaladta az előző év első negyedének eredményeit.

A cég szakértői szerint a piaci helyzet az év további részében is kedvezően alakul, de bizonytalansági tényezők a pozitív várakozások ellenére is felmerülhetnek.

Az ExxonMobil árbevétele az év első három hónapjában 38%-kal javult az előző év első negyedéhez képest és elérte a 6,3 milliárd USD-t. A vegyipari termékek, és ezen belül a műanyag alapanyagok jövedelmezősége nőtt, a magas olajárak ellenére.

Összeállította: Dr. Pál Károlyné

Global plastics production down 8% = European Plastics News, 37. k. 4. sz. 2009. p. 13.

PlasticsEurope reports early sign of recovery = European Plastics News, 37. k. 4. sz. 2010. p. 6.

Hartmann G. F.: 2010: Hersteller beleben wieder die Konjunktur = GAK, 63. k. 1. sz. 2010. p. 19-20.

Q1 earnings at Dow, ExxonMobil, and BASF point to global plastics demand growth = www.plasticstoday.com/print/33252 .

Gotzmann, G.: Mit großer Wucht getroffen = Kunststoffe, 100. k. 4. sz. 2010. p. 12–13.